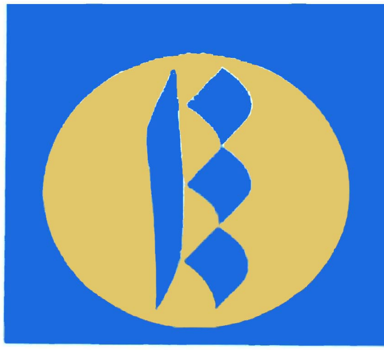

مثنوی معنوی

مولانا جلال الدین محمد بلخی

مجلد چهارم

(کشف الابیات و نمایه‌ها)

آخرین تصحیح رینولد. ا. نیکلسون

و مقابلهٔ مجدّد با نسخهٔ قونیه

تصحیح مجدّد و ترجمه

حسن لاهوتی

میراث مکتوب

۲۶۵

زبان و ادبیات فارسی

۶۲

سرشناسه: مولوی، جلال‌الدین محمد بن محمد، ۶۰۴ - ۶۷۲ ق.
عنوان قراردادی: مثنوی
Masnavi
عنوان و نام پدیدآور: مثنوی معنوی / جلال الدین محمد بلخی؛ آخرین تصحیح رینولد ا. نیکلسون؛ مقابله مجدد با نسخه قونیه؛ تصحیح مجدد و ترجمه حسن لاهوتی
مشخصات نشر: تهران: مرکز پژوهشی میراث مکتوب، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری: ۷ ج. (در ۴ مجلد).
فروست: میراث مکتوب؛ ۲۶۵. زبان و ادبیات فارسی؛ ۶۲.
شابک: دوره: 978-600-203-078-8؛ ج. ۱: 978-600-203-079-5؛ ج. ۲: 978-600-203-080-1؛ ج. ۳: 978-600-203-081-8؛ ج. ۴: 978-600-203-082-5
وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا
مندرجات: ج. ۱. دفتر اول و دوم .- ج. ۲. دفتر سوم و چهارم .- ج. ۳. دفتر پنجم و ششم .- ج. ۴. کشف الابیات و نمایه.
موضوع: شعر فارسی - قرن ۷ ق.
شناسه افزوده: نیکلسون، رنلد الین، ۱۸۶۸ - ۱۹۴۵ م.، مصحح
شناسه افزوده: Nicholson, Reynold Alleyne
شناسه افزوده: لاهوتی، حسن ۱۳۲۳ - ۱۳۹۱.، مصحح، مترجم
شناسه افزوده: امید سالار، محمود، ۱۳۲۹ - ، مترجم
شناسه افزوده: مرکز پژوهشی میراث مکتوب
رده‌بندی کنگره: PIR ۵۲۹۸ ۱۳۹۳
رده‌بندی دیویی: ۸ فا ۱ / ۳۱
شماره کتابشناسی ملی: ۳۴۲۶۶۹۸

مثنوی معنوی

مولانا جلال الدین محمد بلخی

مجلد چهارم

(کشف الابیات و نمایه‌ها)

آخرین تصحیح رینولد. ا. نیکلسون

و مقابلهٔ مجدد با نسخهٔ قونیه

تصحیح مجدد و ترجمه

حسن لاهوتی

مثنوی معنوی

مجلد چهارم

(کشف الابیات و نمایه‌ها)

تألیف: مولانا جلال الدین محمد بلخی

آخرین تصحیح رینولد.ا. نیکلسون و مقابلهٔ مجدّد با نسخهٔ قونیه

تصحیح مجدّد و ترجمه: حسن لاهوتی

ترجمهٔ گزیدهٔ مقدمه به انگلیسی: محمود امیدسالار

ناشر: میراث مکتوب

مدیر تولید: محمد باهر

مدیر فنّی و امور چاپ: حسین شاملوفرد

چاپ اوّل: ۱۳۹۳

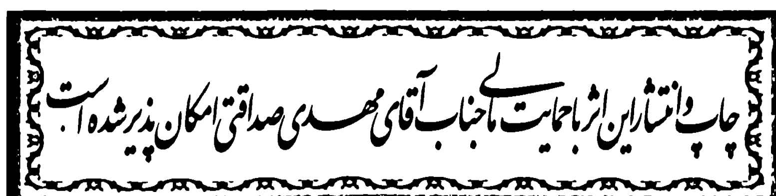
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

بهای دوره: ۱۲۰۰۰۰ تومان

شابک دوره: ۸ـ ۰۷۸ ـ ۲۰۳ ـ ۶۰۰ ـ ۹۷۸

شابک ج ۴: ۵ ـ ۰۸۲ ـ ۲۰۳ ـ ۶۰۰ ـ ۹۷۸

چاپ: نقره آبی ـ **صحافی:** سیدین

نشانی ناشر : تهران، ش. پ: ۱۳۱۵۶۹۳۵۱۹

تلفن: ۶۶۴۹۰۶۱۲، دورنگار: ۶۶۴۰۶۲۵۸

E-mail: tolid@MirasMaktoob.ir

http://www.MirasMaktoob.ir

دریایی از فرهنگ پرمایهٔ اسلام و ایران در نسخه‌های خطی موج می‌زند. این نسخه‌ها در حقیقت، کارنامهٔ دانشمندان و نوابغ بزرگ و هویت‌نامهٔ ما ایرانیان است. بر عهدهٔ هر نسلی است که این میراث پرارج را پاس دارد و برای شناخت تاریخ و فرهنگ و ادب و سوابق علمی خود به احیا و بازسازی آن اهتمام ورزد.

با همهٔ کوششهایی که در سالهای اخیر برای شناسایی این ذخایر مکتوب و تحقیق و تتبع در آنها انجام گرفته و صدها کتاب و رسالهٔ ارزشمند انتشار یافته، هنوز کار ناکرده بسیار است و هزاران کتاب و رسالهٔ خطی موجود در کتابخانه‌های داخل و خارج کشور شناسانده و منتشر نشده است. بسیاری از متون نیز، اگرچه بارها به طبع رسیده، منطبق بر روش علمی نیست و به تحقیق و تصحیح مجدد نیاز دارد.

احیا و نشر کتابها و رساله‌های خطی وظیفه‌ای است بر دوش محققان و مؤسسات فرهنگی. مرکز پژوهشی میراث مکتوب در راستای این هدف در سال ۱۳۷۲ بنیاد نهاده شد تا با حمایت از کوشش‌های محققان و مصححان، و با مشارکت ناشران، مؤسسات علمی، اشخاص فرهنگی و علاقه‌مندان به دانش و فرهنگ سهمی در نشر میراث مکتوب داشته باشد و مجموعه‌ای ارزشمند از متون و منابع تحقیق به جامعهٔ فرهنگی ایران اسلامی تقدیم دارد.

اکبر ایرانی

مدیر عامل مرکز پژوهشی میراث مکتوب

فهرستهای راهنما

کشف الابیات

آ

الف

ب

خ

ز

ص

ض

ط

ظ

ع

غ

ک

گ

ل

ن

و

ه

ی

نمایه‌ها

آیات

إِذْ قَالَ اللّٰهُ يَا عِيسَى إِنِّى مُتَوَفِّيكَ وَ رَافِعُكَ إِلَيَّ وَ مُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ جَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ [آل عمران (۳): ۵۵] **۳:** ۳۴۲

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّى رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَباً وَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِى سَاجِدِينَ [يوسف (۱۲): ۴] .... **۳:** ۲۳۳۴؛ **۴:** ۳۳۹۸

اذْهَبُوا بِقَمِيصِى هٰذَا فَأَلْقُوهُ عَلَى وَجْهِ أَبِى يَأْتِ بَصِيراً وَ أْتُونِى بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ [يوسف (۱۲): ۹۳] **۲:** ۳۲۳۴

إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ أَمَنَةً مِنْهُ وَ يُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ وَ يُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَ يُثَبِّتَ بِهِ الأَقْدَامَ [انفال (۸): ۱۱]..... **۵:** ۱۹۹

أَرْسِلْهُ مَعَنَا غَداً يَرْتَعْ وَ يَلْعَبْ وَ إِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ [يوسف (۱۲): ۱۲]... **۳:** ۴۱۶ ـ ۴۱۷؛ **۶:** ۲۷۵۱، ۲۷۵۴

ارْكُضْ بِرِجْلِكَ هٰذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَ شَرَابٌ [ص (۳۸): ۴۲]....... **۱:** ۲۰۹۶؛ **۵:** ۴۱۹۲

اسْلُكْ يَدَكَ فِى جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ وَاضْمُمْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذَانِكَ بُرْهَانَانِ مِنْ رَبِّكَ إِلَى فِرْعَوْنَ وَ مَلَائِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْماً فَاسِقِينَ [قصص (۲۸): ۳۲] .... **۵:** ۱۵۳۹؛ **۶:** ۱۹۳۳

أَ فَعَيِينَا بِالخَلْقِ الأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِى لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ [ق (۵۰): ۱۵]... **۱:** ۲۰۳۶؛ **۶:** ۴۶۴۳

أَ فَمَنْ يَمْشِى مُكِبًّا عَلَى وَجْهِهِ أَهْدَى أَمَّنْ يَمْشِى سَوِيًّا عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ [مُلک (۶۷): ۲۲] .... **۳:** ۱۵۱۴؛ **۶:** ۲۶۱۰

اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَ انْشَقَّ الْقَمَرُ [قمر (۵۴): ۱]...... **۱:** ۱۱۸، ۱۰۷۷، ۱۴۷۸؛ **۲:** ۴۲۰، ۹۲۱، ۱۶۰۶، ۱۹۲۰؛ **۶:** ۹۶

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ [تين (۹۵): ۶]..... **۵:** ۲۷۹۴

إِلاَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ تَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَ تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ [عصر (۱۰۳): ۳] **۳:** ۱۸۵۳

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللّهَ يُزْجِى سَحَاباً ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَاماً فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَ يُنَزِّلُ مِنَ السَّماءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ... [نور (۲۴): ۴۳] **۲:** ۹۱۰

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمَنُونِ [طور (۵۲): ۳۰] .... **۳:** ۱۱۴۵؛ **۵:** ۱۳۸۹

أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الأَنْهَارُ كُلَّما رُزِقُوا مِنْها مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقاً قالُوا هٰذَا الَّـذِى رُزِقْنا مِنْ قَبْلُ وَ أُتُوا بِهِ مُتَشابِهاً [بقره (۲): ۲۵] .... **۱:** ۲۷۱۸، ۳۰۹۱؛ **۲:** ۲۴۵۵

أولٰئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللّهُ مَا فِى قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَ عِظْهُمْ وَ قُلْ لَهُمْ فِى أَنْفُسِهِمْ قَوْلاً بَلِيغاً [نساء (۴): ۶۳] **۲:** ۲۰۶۶

بَلْ بَدَا لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ وَ لَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ [انعام (۶): ۲۸] .... **۳:** ۳۱۵۸؛ **۴:** ۲۳۰۰

بَلْ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلامٍ بَلِ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ فَلْيَأْتِنَا بِآيَةٍ كَمَا أُرْسِلَ الأَوَّلُونَ [انبياء (۲۱): ۵] .... **۳:** ۳۱۴۲ ـ ۳۱۴۳

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِى أَمْرٍ مَرِيجٍ [ق (۵۰): ۵] **۶:** ۳۱۹۶

بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ فِى لَوْحٍ مَحْفُوظٍ [بروج (۸۵): ۲۱ ـ ۲۲] ...... **۴:** ۱۸۵۱، ۱۹۶۳؛ **۶:** ۳۰۰۵

تَبَّتْ يَدَا أَبِى لَهَبٍ وَ تَبَّ [مسد (۱۱۱): ۱] **۶:** ۲۱۰۰

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالأَرْضُ وَ مَنْ فِيهِنَّ وَ إِنْ مِنْ شَىْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلٰكِـنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيماً غَفُوراً [اسراء (۱۷): ۴۴].... **۳:** ۱۴۹۵ ـ ۱۴۹۷، ۳۲۸۹

تَعْرُجُ الْمَلائِكَةُ وَ الرُّوحُ إِلَيْهِ فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ [معارج (۷۰): ۴] .... **۱:** ۳۴۴۰؛ **۵:** ۲۱۸۱

تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أُلْقِىَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ [ملک (۶۷): ۸] **۴:** ۲۲۸۲

ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَ هِىَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعاً أَوْ كَرْهاً قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ [فصّلت (۴۱): ۱۱] .... **۳:** ۴۴۷۲، ۴۵۹۰؛ **۴:** ۵۹۱

فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَ تُنْذِرَ بِهِ قَوْماً لُدًّا [مريم (۱۹): ۹۷] .. **۵:** ۲۴۸۸

فَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ [شعراء (۲۶): ۶۳] .... **۳:** ۲۵۱۸، ۲۷۰۰، ۴۲۶۳؛ **۵:** ۱۳۲۸

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ [اعراف (۷): ۷۸] **۱:** ۲۵۳۹

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحاً صَرْصَراً فِي أَيَّامٍ نَحِسَاتٍ لِنُذِيقَهُمْ عَذَابَ الخِزْيِ فِي الحَيٰوةِ الدُّنْيَا [فصّلت (۴۱): ۱۶] .... **۱:** ۳۳۳۶؛ **۴:** ۱۳۳؛ **۵:** ۱۳۹۱

فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُما مِمَّا كَانَا فِيهِ وَ قُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ [بقره (۲): ۳۶] .... **۱:** ۹۲۶؛ **۵:** ۳۶۱۹؛ **۶:** ۲۷۹۶، ۲۹۳۴، ۲۹۳۶

فَأُمُّهُ هاوِيَةٌ [قارعه (۱۰۱): ۹] **۱:** ۸۷۷

فَبَعَثَ اللّهُ غُرَاباً يَبْحَثُ فِي الأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُوَارِي سَوْأَةَ أَخِيهِ قَالَ يَا وَيْلَتِي أَ عَجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هٰذَا الْغُرَابِ فَأُوَارِيَ سَوْأَةَ أَخِي فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ [مائده (۵): ۳۱] .... **۴:** ۱۳۰۴ ـ ۱۳۰۸

فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُراً كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ [مؤمنون (۲۳): ۵۳].. **۵:** ۳۲۲۷

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَ قَالَ يا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَ نَصَحْتُ لَكُمْ فَكَيْفَ آسَىٰ عَلَى قَوْمٍ كَافِرِينَ [اعراف (۷): ۹۳] **۱:** ۲۵۵۸

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَ قَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسالَةَ رَبِّي وَ نَصَحْتُ لَكُمْ وَلٰكِنْ لا تُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ [اعراف (۷): ۷۹]............................ **۱:** ۲۵۴۸ ـ ۲۵۴۹

فَخُذْ أَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ اجْعَلْ عَلٰ كُلِّ جَبَلٍ مِنْهُنَّ جُزْءاً ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْتِينَكَ سَعْياً وَ اعْلَمْ أَنَّ اللّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ [بقره (۲): ۲۶۰]................. **۵:** ۳۱ ـ ۳۳

فَخَسَفْنا بِهِ وَبِدارِهِ الأَرْضَ فَما كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَ مَا كَانَ مِنَ المُنْتَصِرِينَ [قصص (۲۸): ۸۱]....... **۱:** ۸۶۴؛ **۲:** ۲۳۶۷ ـ ۲۳۶۸؛ **۳:** ۲۷۹۳؛ **۴:** ۲۴۱۷، ۲۸۳۰؛ **۶:** ۲۵۰۳

فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ وَكُلاًّ آتَيْنَا حُكْماً وَ عِلْماً وَ سَخَّرْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَ الطَّيْرَ وَكُنَّا فَاعِلِينَ [انبياء (۲۱): ۷۹] **۳:** ۱۴۷۳

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا نَسِيَا حُوتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِى الْبَحْرِ سَرَباً [كهف (۱۸): ۶۱] ۶: ۲۶۴۰

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْىَ قَالَ يَا بُنَىَّ إِنِّى أَرَىٰ فِى الْمَنَامِ أَنِّى أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَىٰ قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ ما تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِى إِنْ شَاءَ اللّٰهُ مِنَ الصَّابِرِينَ [صافات (۳۷): ۱۰۲]. . ۱: ۲۲۷؛ ۳: ۴۱۷۴؛ ۶: ۳۹۸۵

فَلَمّا تَجَلّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَ خَرَّ مُوسَىٰ صَعِقاً [اعراف (۷): ۱۴۳]. . . ۱: ۲۵ ـ ۲۶، ۱۱۳۵؛ ۲: ۵۰۸؛ ۳: ۱۵ ـ ۱۶، ۴۲۶۷؛ ۶: ۲۴۳۴، ۲۴۴۵، ۳۰۶۵

فَلَمّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى كَوْكَباً قَالَ هٰذَا رَبِّى فَلَمّا أَفَلَ قالَ لاٰ أُحِبُّ الْآفِلِينَ فَلَمّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِغاً... قالَ يا قَوْمِ إِنِّى بَرِىءٌ مِمّا تُشْرِكُونَ [انعام (۶): ۷۶ ـ ۷۸]. . . ۱: ۴۲۶؛ ۲: ۲۹۸، ۵۶۴؛ ۱۵۵۹، ۱۸۱۵، ۳۰۷۷؛ ۳: ۱۴۲۹ ـ ۱۴۳۰؛ ۴: ۱۵۲۶؛ ۵: ۲۶۵۰ ـ ۲۶۵۱، ۲۶۵۳؛ ۶: ۹۵، ۱۴۱۵، ۲۸۱۱

فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلّٰهِ مَا هٰذَا بَشَراً إِنْ هٰذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ [يوسف (۱۲): ۳۱]. . . . . ۳: ۱۶۰۵ ـ ۱۶۰۶، ۳۷۰۵؛ ۴: ۲۰۹۹

فَلَمّا رَأَى قَمِيصَهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ مِنْ كَيْدِكُنَّ إِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ [يوسف (۱۲): ۲۸] ۶: ۲۷۹۸

فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِثْلِهِ فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِداً لَا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَ لَا أَنْتَ مَكَاناً سُوىً [طه (۲۰): ۵۸] ۱: ۲۷۷

فَلَوْ لَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلٰكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ [انعام (۶): ۴۳] .... ۵: ۱۶۰۴ ـ ۱۶۰۶

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلاً وَلْيَبْكُوا كَثِيراً جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ [توبه (۹): ۸۲]. . . . . . ۵: ۱۳۷؛ ۶: ۱۵۸۱

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْراً يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ [زلزله (۹۹): ۷ ـ ۸] .... ۵: ۳۱۴۵، ۳۵۵۲؛ ۶: ۴۳۱

فَوَجَدَا عَبْداً مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَ عَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْماً [كهف (۱۸): ۶۵] .... ۱: ۸۱۳؛ ۳: ۴۵۲۸

مَرَجَ الْبَحْرَیْنِ یَلْتَقِیانِ بَیْنَهُما بَرْزَخٌ لا یَبْغِیانِ [رحمن (۵۵): ۱۹ ـ ۲۰]........ **۱:** ۲۹۷، ۲۵۷۰؛ **۲:** ۱۳۷۱؛ **۶:** ۴۲۸۲

مِنَ الْمُؤْمِنِینَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللّهَ عَلَیْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَیٰ نَحْبَهُ وَ مِنْهُمْ مَنْ یَنْتَظِرُ وَ مَا بَدَّلُوا تَبْدِیلاً [احزاب (۳۳): ۲۳]................................ **۵:** ۳۸۲۰

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَ مَنْ جَاءَ بِالسَّیِّئَةِ فَلا یُجْزَیٰ إِلَّا مِثْلَها وَ هُمْ لا یُظْلَمُونَ [انعام (۶): ۱۶۰]................ **۲:** ۹۴۴، ۸۹۵ ـ ۸۹۶؛ **۳:** ۳۸۳۶؛ **۵:** ۳۲۳۶

مَنْ ذَا الَّذِی یَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ یَعْلَمُ مَا بَیْنَ أَیْدِیهِمْ وَ مَا خَلْفَهُمْ وَ لَا یُحِیطُونَ بِشَیْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ کُرْسِیُّهُ السَّمٰوَاتِ وَ الأَرْضَ وَ لَا یَؤُدُهُ حِفْظُهُمَا وَ هُوَ الْعَلِیُّ الْعَظِیمُ [بقره (۲): ۲۵۵].. **۵:** ۲۰۹۹

مَنْ عَمِلَ صَالِحاً مِنْ ذَکَرٍ أَوْ أُنْثَی وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْیِیَنَّهُ حَیَاةً طَیِّبَةً وَلَنَجْزِیَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا کَانُوا یَعْمَلُونَ [نحل (۱۶): ۹۷].................. **۲:** ۳۱۰۰؛ **۶:** ۳۱۲۹

مَنْ کانَ یُرِیدُ الْعِزَّةَ فَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ جَمیعاً إِلَیْهِ یَصْعَدُ الْکَلِمُ الطَّیِّبُ وَ الْعَمَلُ الصّالِحُ یَرْفَعُهُ [فاطر (۳۵): ۱۰].. **۱:** ۸۸۲

مِنْ وَرَائِهِ جَهَنَّمُ وَ یُسْقَی مِنْ مَاءٍ صَدِیدٍ [ابراهیم (۱۴): ۱۶]............ **۳:** ۳۲۹۴

مِنْهُ آیَاتٌ مُحْکَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْکِتَابِ وَ أُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِینَ فِی قُلُوبِهِمْ زَیْغٌ فَیَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَ ابْتِغَاءَ تَأْوِیلِهِ وَ مَا یَعْلَمُ تَأْوِیلَهُ إِلَّا اللّٰهُ وَ الرَّاسِخُونَ فِی الْعِلْمِ ... [آل عمران (۳): ۷].. **۴:** ۲۸۷۵

ن وَ الْقَلَمِ وَ مَا یَسْطُرُونَ [قلم (۶۸): ۱]................................ **۵:** ۱۹۶۴

وَ آتَاکُمْ مِنْ کُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَ إِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوهَا إِنَّ الإِنْسَانَ لَظَلُومٌ کَفَّارٌ [ابراهیم (۱۴): ۳۴].. **۶:** ۱۸۳۸

وَ اتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّیَاطِینُ عَلَی مُلْكِ سُلَیْمَانَ و مَا کَفَرَ سُلَیْمانُ ولٰکِنَّ الشَّیَاطِینَ کَفَرُوا یُعَلِّمونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَ مَا أُنْزِلَ عَلَی المَلَکَینِ ... [بقره (۲): ۱۰۲]...... **۴:** ۱۲۵۷؛ **۶:** ۹۹۸

وَ اتَّقُوا النَّارَ الَّتِی أُعِدَّتْ لِلْکَافِرِینَ [آل عمران (۳): ۱۳۱]................ **۵:** ۱۳۹۶

وَ إِذْ قَالَ مُوسَى لِفَتَاهُ لَا أَبْرَحُ حَتَّى أَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُباً [کهف (۱۸): ۶۰] .... **۳**: ۱۹۶۸ ـ ۱۹۶۹؛ **۶**: ۱۱۲۷ ـ ۱۱۲۸

وَ إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوبُوا إِلَى بَارِئِكُمْ فَاقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ عِنْدَ بَارِئِكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ [بقره (۲): ۵۴] **۳**: ۳۷۴

وَ إِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ لَنْ نَصْبِرَ عَلَى طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْبِتُ الأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا وَ قِثَّائِهَا وَ فُومِهَا وَ عَدَسِهَا وَ بَصَلِهَا ... [بقره (۲): ۶۱] .... **۱**: ۸۱ ـ ۸۲

وَ إِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُم رَغَداً و ادْخُلُوا البَابَ سُجَّداً قُولُوا حِطَّةٌ نَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ وَ سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ [بقره (۲): ۵۸] **۳**: ۲۹۹۶

وَ إِذْ قُلْنَا لِلْمَلائِكَةِ اسْجُدُوا لآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ [بقره (۲): ۳۴]. **۱**: ۱۲۴۷؛ **۲**: ۱۶۱۴، ۲۱۱۹ ـ ۲۱۲۰؛ **۳**: ۳۱۹۶، ۳۱۹۸ ـ ۳۱۹۹؛ **۵**: ۵۲۰، ۵۲۱، ۲۹۹۵، ۲۹۹۷؛ **۶**: ۲۲۶۴

وَ إِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ الْتَقَيْتُمْ فِي أَعْيُنِكُمْ قَلِيلاً وَ يُقَلِّلُكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللّٰهُ أَمْراً كَانَ مَفْعُولاً وَ إِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الأُمُورُ [انفال (۸): ۴۴]............... **۲**: ۲۲۹۲، ۲۲۹۵

وَ أَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْراً أَبَابِيلَ تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ [فیل (۱۰۵): ۳ ـ ۵].. **۲**: ۳۴۸ ـ ۳۴۹، ۳۴۳۲ ـ ۳۴۳۴؛ **۳**: ۲۵۲۱، ۲۸۱۸ ـ ۲۸۱۹؛ **۴**: ۷۸۶

وَ اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَ الصَّلاةِ وَ إِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ [بقره (۲): ۴۵]........ **۴**: ب ۱۱۸۱

وَ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَ شَاوِرْهُمْ فِي الأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ [آل‌عمران (۳): ۱۵۹] **۱**: ۳۰۱۹؛ **۶**: ۲۶۱۱

وَ اسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَ أَجْلِبْ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَ رَجِلِكَ وَ شَارِكْهُمْ فِي الأَمْوَالِ وَ الأَوْلادِ وَ عِدْهُمْ وَ مَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُوراً [اسراء (۱۷): ۶۴]... **۵**: ۲۷۲

وَ زَكَرِيَّا إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِى فَرْداً وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ [انبياء (۲۱): ۸۹]..... ۵: ۱۵۲۴

وَ سَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَ جَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوَاتُ وَالأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ [آل عمران (۳): ۱۳۳] .... ۳: ۳۴۳۵ ـ ۳۴۳۶

وَ سِيقَ الَّذينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَراً حَتَّى إِذَا جَاؤُهَا وَ فُتِحَتْ أَبْوَابُهَا [زمر (۳۹): ۷۳] ۲: ۱۶۵

وَ ظَلَّلْنا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْناكُمْ وَ مَا ظَلَمُونَا وَلٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ [بقره (۲): ۵۷]............... ۱: ۸۰

وَ عِبَادُ الرَّحْمٰنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الأَرْضِ هَوْناً وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلاماً [فُرقان (۲۵): ۶۳] ۳: ۸۳۴

وَ عَلَّمَ آدَمَ الأَسْماءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِى بِأَسْماءِ هٰؤُلاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ [بقره (۲): ۳۱].... ۱: ۱۰۱۲، ۱۲۳۴، ۱۲۳۸، ۱۹۴۳، ۲۶۴۹؛ ۲: ۲۷۰۸؛ ۴: ۲۹۶۹ ـ ۲۹۷۰، ۳۰۴۲؛ ۶: ۲۶۴۸

وَ عَلَى الأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلاًّ بِسِيمَاهُمْ وَنَادَوْا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ سَلامٌ عَلَيْكُمْ لَمْ يَدْخُلُوهَا وَ هُمْ يَطْمَعُونَ [اعراف (۷): ۴۶]......................... ۵: ۳۷۱۲

وَ عِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَ يَعْلَمُ مَا فِى الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَ مَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَ لَا حَبَّةٍ فِى ظُلُمَاتِ الأَرْضِ وَ لَا رَطْبٍ وَ لَا يَابِسٍ إِلَّا فِى كِتَابٍ مُبِينٍ [انعام (۶): ۵۹].. ۳: ۱۸۹۹؛ ۴: ۳۵۹۷

وَ عَهِدْنَا إِلَى إِبْراهِيمَ وَ إِسْماعِيلَ أَنْ طَهِّرا بَيْتِىَ لِلطَّائِفِينَ وَالْعاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ [بقره (۲): ۱۲۵]... ۱: ۴۳۴

وَ فِى السَّمَاءِ رِزْقُكُم وَ مَا تُوعَدونَ [طور (۵۱): ۲۲]...... ۲: ۱۹۵۶، ۳۸۰۴؛ ۵: ۱۷۴۲

وَ قَالَ الْمَلِكُ إِنِّى أَرَىٰ سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَ سَبْعَ سُنْبُلاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ... إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ [يوسف (۱۲): ۴۳]. ۵: ۹۳۲ ـ ۹۳۳؛ ۶: ۲۷۹۲ ـ ۲۷۹۳

وَلَوْ أَنَّ مَا فِی الأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلامٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللّهِ إِنَّ اللّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ [لقمان (۳۱): ۲۷] .... **۲:** ۳۵۴۵ ـ ۳۵۴۶؛ **۶:** ۲۲۴۸

وَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِی إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلٰهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ [انبياء (۲۱): ۲۵] **۴:** ۲۱۰۳

وَ مَا أَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِیَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ [شعراء (۲۶): ۱۰۹]. ... **۲:** ۵۷۴؛ **۳:** ۲۷۰۸، ۲۹۳۱

وَ مَا الْحَياةُ الدُّنْيَا إِلّا لَعِبٌ وَ لَهْوٌ وَلَلدَّارُ الآخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَ فَلا تَعْقِلُونَ [انعام (۶): ۳۲] .... **۱:** ۳۴۳۱؛ **۲:** ۲۵۹۶؛ **۴:** ۳۶۶۶؛ **۶:** ۴۵۷

وَ ما أَرْسَلْناكَ إِلّا رَحْمَةً لِلْعَالَمينَ [انبياء (۲۱): ۱۰۷]. ... **۱:** ۷۱۷؛ **۳:** ۱۸۰۴، ۴۴۷۹؛ **۵:** ۱۰۸

وَ مَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلائِكَةً وَ مَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَ... وَ مَا هِیَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْبَشَرِ [مدَّثّر (۷۴): ۳۱] **۳:** ۱۹۹۰

وَ مَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَ الإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ [طور (۵۱): ۵۶]....... **۳:** ۲۹۸۶، ۲۹۸۸؛ **۶:** ۲۵۰۱

وَ مَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَ الأَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا بَاطِلاً [ص (۳۸): ۲۷]............. **۶:** ۲۵۹۷

وَ مَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ [توبه (۹): ۱۱۴] **۶:** ۸۸۴

وَ مَا كَانَ اللّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَ أَنْتَ فيهِمْ وَ مَا كَانَ اللّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ [انفال (۸): ۳۳] **۲:** ۱۴۰۳

وَ مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللّهُ إِلَّا وَحْياً أَوْ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولاً فَيُوحِیَ بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلِیٌّ حَكِيمٌ [شورا (۴۲): ۵۱]....................... **۱:** ۱۹۳۴

وَ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَ إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِی مِنَ الْحَقِّ شَيْئاً [نجم (۵۳): ۲۸] **۶:** ۴۱۰۵

وَ مَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلّا ظَنًّا إِنَّ الظَّنَّ لا يُغْنِی مِنَ الْحَقِّ شَيْئاً [يونس (۱۰): ۳۶]....... **۱:** ۳۴۴۲

وَ هُزِّی إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسَاقِطْ عَلَيْكِ رُطَباً جَنِيًّا [مريم (۱۹): ۲۵]. . . ۴: ۳۴۹۷؛ ۶: ۱۲۹۰

وَ هُوَ الَّذِی كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَ أَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيراً [فتح (۴۸): ۲۴] ۳: ۴۵۷۵

وَ هُوَ الَّذِی مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَ هٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَ جَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخاً وَ حِجْراً مَحْجُوراً [فرقان (۲۵): ۵۳] ۳: ۴۳۴۴

وَ هُوَ الَّذِی يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْراً بَيْنَ يَدَیْ رَحْمَتِهِ حَتّٰى إِذَا أَقَلَّتْ سَحَاباً ثِقَالاً سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَيِّتٍ فَأَنْزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ كَذٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتٰى لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ [اعراف (۷): ۵۷] ۴: ۱۵۲

وَ يَا قَوْمِ إِنِّی أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ [غافر (۴۰): ۳۲] ۱: ۳۵۸۲

وَ يَجْعَلْ لَكُمْ نُوراً تَمْشُونَ بِهِ وَ يَغْفِرْ لَكُمْ وَ اللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ [حديد (۵۷): ۲۸] . . . ۱: ۳۲

وَ يَسْئَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّی وَ مَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلاً [اسراء (۱۷): ۸۵] . . . . ۶: ۲۸۷۸، ۳۳۱۰

وَ يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللّٰهُ وَعْدَهُ وَإِنَّ يَوْماً عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ [حج (۲۲): ۴۷] ۶: ۱۲۱۴

وَ يُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْساً كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلاً عَيْناً فِيهَا تُسَمّٰى سَلْسَبِيلاً [انسان (۷۶): ۱۷ ـ ۱۸] . . . . ۱: ۳۵۵۹ ـ ۳۵۶۰

وَ يَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأٌ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ ... [هود (۱۱): ۳۸] . . . ۴: ۲۷۹۵

وَ يُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَ الْمُنَافِقَاتِ وَ الْمُشْرِكِينَ وَ الْمُشْرِكَاتِ الظَّانِّينَ بِاللّٰهِ ظَنَّ السَّوْءِ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ [فتح (۴۸): ۶] . . . . ۱: ۳۰۳۷؛ ۵: ۱۷۵۷

هَا أَنْتُمْ هٰؤُلَاءِ تُدْعَوْنَ لِتُنْفِقُوا فِی سَبِيلِ اللّٰهِ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخَلُ وَ مَنْ يَبْخَلْ فَإِنَّمَا يَبْخَلُ عَنْ نَفْسِهِ وَ اللّٰهُ الْغَنِیُّ وَ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ [محمّد (۴۷): ۳۸] ۳: ۳۳۵۴

هٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِی كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ [صافات (۳۷): ۲۱] . . . . . . ۴: ۲۹۰۸؛ ۵: ۳۴۲۷

هَلْ أَتٰى عَلَى الإِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئاً مَذْكُوراً [انسان (۷۶): ۱] . . ۲: ۹۷۶؛ ۴: ۹۰۰، ۳۵۳۹

احادیث و روایات

کسان، ملائکه و حیوانات و...

---

۱. منظور از حرف «س» پس از شماره بیت، عنوان آن بیت است.

۱. منظور از حرف «د» پس از شمارهٔ دفتر، دیباچهٔ همان دفتر است.

جایها، گروهها و...

کتابها

فهرست آثار منتشر شدهٔ مرکز پژوهشی میراث مکتوب

به ترتیب شمارهٔ ردیف

۱. **بخشی از تفسیری کهن به پارسی** / ناشناخته؛ تصحیح سید مرتضی آیةالله زاده شیرازی، ۱۳۷۵

۲. **فرائد الفوائد در احوال مدارس و مساجد** / محمدزمان تبریزی؛ تصحیح رسول جعفریان، ۱۳۷۳

۳. **جغرافیای نیمروز** / ذوالفقار کرمانی؛ تصحیح عزیزالله عطاردی، ۱۳۷۴

۴. **تاج‌التراجم فی تفسیرالقرآن للأعاجم** / ابوالمظفّر اسفراینی؛ تصحیح نجیب مایل هروی و علی‌اکبر الهی خراسانی، ۱۳۷۵

۵. **فواید راه آهن** / محمّد کاشف؛ تصحیح محمّد جواد صاحبی، ۱۳۷۳

۶. **نـزهةالزاهـد** / ناشناخته؛ تصحیح رسول جعفریان، ۱۳۷۶

۷. **آثار احمدی** / احمد بن تاج‌الدین استرآبادی؛ تصحیح میرهاشم محدّث، ۱۳۷۴

۸. **دیـوان حـزین لاهـیجی** / حـزین لاهـیجی؛ تـصحیح ذبیح‌الله صاحبکار، ۱۳۷۴

۹. **تذکرة المعاصرین** / حزین لاهیجی؛ تصحیح معصومه سالک، ۱۳۷۵

۱۰. **فتح‌السبل** / حزین لاهیجی؛ تصحیح ناصر باقری بیدهندی، ۱۳۷۵

۱۱. **مرآت الأکـوان** / احـمد حسینی اردکانی؛ تـصحیح عبدالله نورانی، ۱۳۷۵

۱۲. **تسلیة العباد در ترجمهٔ مسکّن الفؤاد شهید ثانی** / ترجمهٔ مجدالأدباء خراسانی؛ تـصحیح مـحمدرضا انصاری، ۱۳۷۴

۱۳. **ترجمهٔ المدخل الیٰ علم احکام‌النجوم** / ابونصر قمی؛ مترجمی ناشناخته؛ تـصحیح جلیل اخـوان زنـجانی، ۱۳۷۵

۱۴. **فیض الدموع** / مـحمد ابـراهـیم نـواب بـدایـع نگـار؛ تصحیح اکبر ایرانی قمی، ۱۳۷۴

۱۵. **مصابیح‌القلوب** / حسـن شیعی سبزواری؛ تـصحیح محمد سپهری، ۱۳۸۳

۱۶. **الجماهر فی الجواهر** / ابوریحان البیرونی؛ تـصحیح یوسف الهادی، ۱۳۷۴

۱۷. **تحفةالمحبّین** / یـعقوب بـن حسـن سـراج شیرازی؛ به‌اشراف محمدتقی دانش‌پژوه؛ تصحیح کرامت رعـنا حسینی و ایرج افشار، ۱۳۷۶

۱۸. **عـیار دانش** / عـلینقی بـهبهانی؛ تـصحیح سیدعلی موسوی بهبهانی، ۱۳۷۷

۱۹. **قاموس البحرین** / محمّد ابوالفضل مـحمّد؛ تـصحیح علی اوجبی، ۱۳۷۴

۲۰. **مجمل رشـوند** / مـحمدعلی خـان رشـوند؛ تـصحیح منوچهر ستوده و عنایت‌الله مجیدی، ۱۳۷۶

۲۱. **شرح القبسات** / میر سید احمد علوی؛ تصحیح حامد ناجی اصفهانی، ۱۳۷۶

۲۲. **ترجمهٔ تقویم‌التـواریـخ** / حـاجی خـلیفه؛ مـترجـمی ناشناخته؛ تـصحیح مـیرهاشم مـحدّث، ج ۱: ۱۳۷۶؛ ج ۲: ۱۳۸۴

۲۳. **تـفسیر الشـهرستانی المسـمی مـفاتیح‌الاسـرار و مصابیح‌الابرار** / محمد بـن عـبدالکـریم الشـهرستانی؛ تصحیح محمدعلی آذرشب، ۱۳۷۶

۲۴. **انـوارالبـلاغه** / مـحمد هـادی مـازندرانـی؛ تـصحیح محمدعلی غلامی‌نژاد، ۱۳۷۶

۲۵. **جغرافیای حافظ ابـرو** (۳ ج)/ حـافظ ابـرو؛ تـصحیح صادق سجادی، ۱۳۷۵

۲۶. **تائیّهٔ عبدالرحمان جـامی** / تـصحیح صـادق خـورشا، ۱۳۷۶

۲۷. **رسائل دهدار** / محمد دهدار شیرازی؛ تصحیح محمد حسین اکبری ساوی، ۱۳۷۵

۲۸. **تحفةالأبرار فی مـناقب الائـمةالأطـهار** / عـمادالدیـن طبری؛ تصحیح سید مهدی جهرمی، ۱۳۷۶

۲۹. **شرح دعای صباح** / مصطفی خـوئی؛ تـصحیح اکـبر ایرانی قمی، ۱۳۷۶

۳۰. **نبراس الضیاء و تسواء السواء فی شرح باب البداء و اثـبات جـدوی الدعـاء** / المـیر مـحمد بـاقر الدامـاد؛ تصحیح حامد ناجی اصفهانی، ۱۳۷۴

۳۱. **ترجمهٔ اناجیل اربـعه** / مـیرمحمد بـاقر خـاتون‌آبادی؛ تصحیح رسول جعفریان، ج ۱: ۱۳۷۵؛ ج ۲: ۱۳۸۴

۳۲. **عین‌الحکمه** / مـیر قـوام‌الدیـن مـحمّد رازی تـهرانـی؛ تصحیح علی اوجبی، ۱۳۷۴

۳۳. **عقل و عشق، یا، مناظرات خمس** / صائن الدین تُرکه اصفهانی؛ تصحیح اکرم جودی نعمتی، ۱۳۷۵

۳۴. **احیای حکمت (۲ ج)**/ عـلیقلی بـن قـرچـغای خـان؛ تصحیح فاطمه فنا، ۱۳۷۷

۳۵. **منشآت میبدی** / قاضی حسین بن معین‌الدین میبدی؛ تصحیح نصرت الله فروهر، ۱۳۷۶

۳۶. **کیمیای سعادت** / مـیـرزا ابـوطالب زنـجانی؛ تـصحیح ابوالقاسم امامی، ۱۳۷۵

۳۷. **النظامیّة فی مـذهـب الامـامیّة** / خـواجگـی شـیرازی؛ تصحیح علی اوجبی، ۱۳۷۵

۳۸. **شرح منهاج الکرامه فی اثبات الامامه** / عـلّامهٔ حـلّی تألیف علی الحسینی المیلانی، ۱۳۷۶

۳۹. **تقویم الایمان** / المیر محمد باقر الداماد؛ تصحیح علی اوجبی، ج ۱: ۱۳۷۶؛ ج ۲: ۱۳۸۲
۴۰. **التعریف بطبقات الامم** / قاضی صاعد اندلسی؛ تصحیح غلامرضا جمشید نژاد اوّل، ۱۳۷۶
۴۱. **رسائل حزین لاهیجی** / تصحیح علی اوجبی، ناصر باقری بیدهندی، اسکندر اسفندیاری و عبدالحسین مهدوی، ۱۳۷۷
۴۲. **رسائل فارسی** / حسن لاهیجی؛ تصحیح علی صدرائی خوئی، ۱۳۷۵
۴۳. **دیوان ابی‌بکر الخوارزمی** / گردآوری و پژوهش حامد صدقی، ۱۳۷۶
۴۴. **رسائل فارسی جرجانی** / ضیاءالدین جرجانی؛ تصحیح معصومه نور محمدی، ۱۳۷۵
۴۵. **دیوان غالب دهلوی** / تصحیح محمدحسن حائری، ج ۱: ۱۳۷۷؛ ج ۲: ۱۳۸۶
۴۶. **حکمت خاقانیه** / فاضل هندی؛ با مقدمهٔ غلامحسین ابراهیمی دینانی، تصحیح میراث مکتوب، ۱۳۷۷
۴۷. **لطایف الأمثال و طرایف الأقوال** / رشیدالدین وطواط؛ تصحیح حبیبه دانش‌آموز، ۱۳۷۶
۴۸. **تذکرةالشعراء** / مطربی سمرقندی؛ تصحیح اصغر جانفدا، علی رفیعی علامرودشتی، ج ۱: ۱۳۷۷؛ ج ۲: ۱۳۸۲
۴۹. **روضةالأنوار عباسی** / محمّد باقر سبزواری؛ تصحیح اسماعیل چنگیزی اردهایی، ج ۱: ۱۳۷۷؛ ج ۲: ۱۳۸۳
۵۰. **راحةالارواح و مونس الاشباح** / حسن شیعی سبزواری؛ تصحیح محمد سپهری، ۱۳۷۵
۵۱. **تاریخ بخارا، خوقند و کاشغر** / میرزا شمس بخارایی؛ تصحیح محمد اکبر عشیق، ۱۳۷۷
۵۲. **خریدةالقصر و جریدةالعصر** (۳ ج)/ عمادالدین الاصفهانی؛ تحقیق عدنان محمد آل طعمه، ج ۱: ۱۳۷۷؛ ج ۲ و ۳: ۱۳۷۸
۵۳. **ظفرنامهٔ خسروی** / ناشناخته؛ تصحیح منوچهر ستوده، ۱۳۷۷
۵۴. **تاریخ آل سلجوق در آناطولی** / ناشناخته؛ تصحیح نادره جلالی، ۱۳۷۷
۵۵. **خرابات** / فقیر شیرازی؛ تصحیح منوچهر دانش‌پژوه، ۱۳۷۷
۵۶. **محبوب القلوب** (ج ۱)/ قطب‌الدین الاشکوری؛ تصحیح ابراهیم الدیباجی و حامد صدقی، ۱۳۷۸
۵۷. **دیوان جامی** (۲ ج)/ تصحیح اعلاخان افصح‌زاد، ۱۳۷۸
۵۸. **مثنوی هفت اورنگ** (۲ ج)/ عبدالرحمان جامی؛ تصحیح جابلقا دادعلیشاه، اصغر جانفدا، ظاهر احراری، حسین احمد تربیت و اعلاخان افصح‌زاد، ۱۳۷۸
۵۹. **نقد و بررسی آثار و شرح احوال جامی** / اعلاخان افصح‌زاد، ۱۳۷۸
۶۰. **فهرست نسخه‌های خطّی مدرسهٔ علمیّهٔ نمازی خوی** / علی صدرائی خوئی، ۱۳۷۶
۶۱. **منهاج الولایة فی شرح نهج‌البلاغة** (۲ ج)/ عبدالباقی صوفی تبریزی؛ تصحیح حبیب‌الله عظیمی، ۱۳۷۸
۶۲. **فهرست نسخه‌های خطّی مدرسهٔ خاتم‌الانبیاء (صدر) بابل** / علی صدرائی خوئی، محمود طیّار مراغی، ابوالفضل حافظیان بابلی، ۱۳۷۶
۶۳. **تحفةالأزهار و زلال الأنهار فی نسب أبناء الأئمة الأطهار** (۴ ج)/ ضامن بن شدقم الحسینی المدنی؛ تصحیح کامل سلمان الجبوری، ۱۳۷۸
۶۴. **القند فی ذکر علماء سمرقند** / نجم‌الدین النسفی؛ تصحیح یوسف الهادی، ۱۳۷۸
۶۵. **شرح ثمرهٔ بطلمیوس** / خواجه نصیرالدین طوسی؛ تصحیح جلیل اخوان زنجانی، ۱۳۷۸
۶۶. **کلمات علیهٔ غرّا** / مکتبی شیرازی؛ تصحیح محمود عابدی، ۱۳۷۸
۶۷. **مکارم الاخلاق** / غیاث الدین خواندمیر؛ تصحیح محمد اکبر عشیق، ۱۳۷۸
۶۸. **فروغستان** / محمد مهدی فروغ اصفهانی؛ تصحیح ایرج افشار، ۱۳۷۸
۶۹. **مرآة الحرمین** / ایوب صبری پاشا؛ ترجمهٔ عبدالرسول منشی؛ تصحیح جمشید کیان‌فر، ۱۳۸۲
۷۰. **نامه‌ها و منشآت جامی** / عبدالرحمان جامی؛ تصحیح عصام‌الدین اورون‌بایف و اسرار رحمانف، ۱۳۷۸
۷۱. **بهارستان و رسائل جامی** / تصحیح اعلاخان افصح‌زاد، محمد جان عمراُف و ابوبکر ظهورالدین، ۱۳۷۹
۷۲. **سعادت‌نامه یا روزنامهٔ غزوات هندوستان** / غیاث‌الدین علی یزدی؛ تصحیح ایرج افشار، ۱۳۷۹
۷۳. **جواهر الاخبار** / بوداق منشی قزوینی؛ تصحیح محسن بهرام‌نژاد، ۱۳۷۸
۷۴. **شرح الاربعین** / القاضی سعید القمی؛ تصحیح نجفقلی حبیبی، ۱۳۷۹
۷۵. **مجموعه رسائل و مصنفات** / عبدالرزاق کاشانی؛ تصحیح مجید هادی‌زاده، ۱۳۸۰
۷۶. **خانقاه** / فقیر شیرازی؛ تصحیح منوچهر دانش‌پژوه، ۱۳۷۹
۷۷. **شرح دیوان منسوب به امیرالمؤمنین علی‌بن ابی‌طالب** / میرحسین بن معین‌الدین میبدی یزدی؛ تصحیح حسن رحمانی و سیدابراهیم اشک شیرین، ۱۳۷۹
۷۸. **لطائف الإعلام فی إشارات أهل الإلهام** / عبدالرزاق کاشانی؛ تصحیح مجید هادی‌زاده، ۱۳۷۹
۷۹. **جواهرالتفسیر** / ملاحسین واعظ کاشفی سبزواری؛ تصحیح جواد عباسی، ۱۳۷۹

۸۰. **راهنمای تصحیح متون** / جویا جهانبخش، چ ۱: ۱۳۷۸؛ چ ۲: ۱۳۸۴؛ چ ۳: ۱۳۹۰
۸۱. **دیوان الهامی کرمانشاهی** / میرزا احمد الهامی، تصحیح امید اسلام‌پناه، ۱۳۷۹
۸۲. **شرح نهج‌البلاغه نواب لاهیجی** (۲ ج)/ میرزا محمد باقر نواب لاهیجانی؛ تصحیح سید محمد مهدی جعفری، محمد یوسف نیری، ۱۳۷۹
۸۳. **دیوان مخلص کاشانی** / میرزا محمد مخلص کاشانی؛ تصحیح حسن عاطفی، ۱۳۷۹
۸۴. **زبور آل داود** / سلطان هاشم میرزا؛ تصحیح عبدالحسین نوایی، ۱۳۷۹
۸۵. **مجموعه آثار حسام‌الدین خوئی** / حسن بن عبدالمؤمن خوئی؛ تصحیح صغریٰ عباس‌زاده، ۱۳۷۹
۸۶. **تذکرهٔ مقیم‌خانی** / محمد یوسف بیک منشی؛ تصحیح فرشته صرافان، ۱۳۸۰
۸۷. **سبع رسائل** / جلال‌الدین محمد دوانی؛ تصحیح سید احمد تویسرکانی، ۱۳۸۱
۸۸. **خلد برین** / محمد یوسف واله اصفهانی قزوینی؛ تصحیح میرهاشم محدث، ۱۳۷۹
۸۹. **ترجمهٔ فرحة الغری** / محمدباقر مجلسی؛ تصحیح جویا جهانبخش، ۱۳۷۹
۹۰. **سراج السالکین** / ملامحسن فیض کاشانی؛ تصحیح جویا جهانبخش، ۱۳۸۰
۹۱. **الآثار الباقیة عن القرون الخالیة** / أبوریحان محمد بن أحمد البیرونی، تصحیح پرویز اذکایی، ۱۳۸۰
۹۲. **جذوات و مواقیت** / میرمحمدباقر داماد؛ تصحیح علی اوجبی، ۱۳۸۰
۹۳. **دو شرح أخبار و ابیات و امثال عربی کلیله و دمنه** / فضل‌الله إسفزاری و مؤلفی ناشناخته؛ تصحیح بهروز ایمانی، ۱۳۸۰
۹۴. **هفت دیوان محتشم کاشانی** / کمال‌الدین محتشم کاشانی؛ تصحیح عبدالحسین نوایی، مهدی صدری، ۱۳۸۰
۹۵. **بدایع الملح** / صدرالأفاضل خوارزمی؛ تصحیح مصطفی اولیایی، ۱۳۸۲
۹۶. **فهرست نسخه‌های خطی مدرسه امام صادق (ع) چالوس** / مقدّمه سید رفیع‌الدین موسوی؛ به کوشش محمود طیّار مراغی، ۱۳۸۱
۹۷. **کتاب الأدوار فی الموسیقی** / صفی‌الدین الأرموی البغدادی؛ تصحیح آریو رستمی، ۱۳۸۰
۹۸. **تحفة‌الملوک** / علی بن ابی حفص اصفهانی؛ تصحیح علی‌اکبر احمدی دارانی، ۱۳۸۲
۹۹. **مثنوی شیرین و فرهاد** / سلیمی جرونی؛ تصحیح نجف جوکار، ۱۳۸۲
۱۰۰. **الإلهیات من المحاکمات بین شرح الإشارات** / قطب الدین الرازی، تصحیح مجید هادی‌زاده، ۱۳۸۱
۱۰۱. **الأربعینیات لکشف أنوارالقدسیات** / القاضی سعید محمد القمی، تصحیح نجفقلی حبیبی، ۱۳۸۱
۱۰۲. **الصراط المستقیم فی ربط الحادث بالقدیم** / میر محمدباقر داماد، تصحیح علی اوجبی، ۱۳۸۱
۱۰۳. **اشراق اللاهوت فی نقد شرح الیاقوت** / عمیدالدین عبدالمطلب الحسینی العبیدلی، تصحیح علی‌اکبر ضیایی، ۱۳۸۱
۱۰۴. **دقائق التأویل وحقائق التنزیل** / ابوالمکارم محمودبن ابی‌المکارم حسنی واعظ، تصحیح جویا جهانبخش، ۱۳۸۱
۱۰۵. **گوهر مقصود** / مصطفی تهرانی (میرخانی)، تصحیح زهرا میرخانی، چ ۱: ۱۳۸۱؛ چ ۲: ۱۳۸۵
۱۰۶. **بلوهر و بیوذسف** / مولانا نظام؛ تصحیح محمد روشن، ۱۳۸۱
۱۰۷. **سندبادنامه** / محمدبن علی ظهیری سمرقندی؛ تصحیح سید محمدباقر کمال‌الدینی، چ ۱: ۱۳۸۱؛ چ ۲: ۱۳۹۲
۱۰۸. **تحفة‌الفتی فی تفسیر سورة هل أتی** / غیاث‌الدین منصور دشتکی شیرازی؛ تصحیح پروین بهارزاده، ۱۳۸۱
۱۰۹. **جهان دانش** / شرف‌الدین محمدبن مسعود مسعودی؛ تصحیح جلیل اخوان زنجانی، ۱۳۸۲
۱۱۰. **کلیات بسحق اطعمهٔ شیرازی** / جمال‌الدین ابواسحق حلاج اطعمه شیرازی؛ تصحیح منصور رستگار فسایی، ۱۳۸۲
۱۱۱. **محبوب القلوب** (ج ۲)/ قطب‌الدین الاشکوری؛ تصحیح ابراهیم الدیباجی و حامد صدقی، ۱۳۸۲
۱۱۲. **تاریخ عالم آرای امینی** / فضل‌اللّٰه بن روزبهان خنجی اصفهانی؛ تصحیح محمداکبر عشیق، ۱۳۸۲
۱۱۳. **روضة‌المنجمین** / شهمردان بن ابی‌الخیر رازی؛ تصحیح جلیل اخوان زنجانی، ۱۳۸۲
۱۱۴. **کلیات نجیب کاشانی** / نورالدین محمد شریف کاشانی؛ تصحیح اصغر دادبه و مهدی صدری، ۱۳۸۲
۱۱۵. **إشراق هیاکل النور لکشف ظلمات شواکل الغرور** / غیاث‌الدین منصور دشتکی شیرازی؛ تصحیح علی اوجبی، ۱۳۸۲
۱۱۶. **مجموعهٔ آثار عبداللّٰه خان قراگوزلو** / حاجی عبداللّٰه خان قراگوزلو امیر نظام همدانی؛ تصحیح عنایت‌الله مجیدی، ۱۳۸۲
۱۱۷. **تعلیقه بر الهیات شرح تجرید ملّا علی قوشچی** / شمس‌الدین محمد بن احمد خفری؛ تصحیح فیروزه ساعتچیان، ۱۳۸۲

۱۱۸. مرآت واردات / محمد شفیع طهرانی؛ تصحیح منصور صفت‌گل، ۱۳۸۳
۱۱۹. جواهرنامهٔ نظامی / محمّدبن ابی‌البرکات جوهری نیشابوری؛ تصحیح ایرج افشار، محمّدرسول دریاگشت، ۱۳۸۳
۱۲۰. تاریخ رشیدی / میرزا محمد حیدر دوغلات، تصحیح عباسقلی غفاری‌فرد، ۱۳۸۳
۱۲۱. اسناد پادریان کَرمِلی / تصحیح منوچهر ستوده، ایرج افشار، ۱۳۸۳
۱۲۲. تنکلوشا / ناشناخته؛ تصحیح رحیم رضازاده ملک، ۱۳۸۴
۱۲۳. دیوان غزلیات میرزا جلال الدین اسیر شهرستانی / تصحیح غلامحسین شریفی ولدانی، ۱۳۸۴
۱۲۴. جامع‌التواریخ (افرنج، پاپان و قیاصره)/ رشیدالدین فضل‌الله همدانی؛ تصحیح محمد روشن، ۱۳۸۴
۱۲۵. زادالمسافر / ناصرخسرو قبادیانی بلخی؛ شرح لغات و اصطلاحات سیداسماعیل عمادی حائری؛ تصحیح سیدمحمد عمادی حائری، ۱۳۸۴
۱۲۶. جامع‌التواریخ (هند و سند و کشمیر)/ رشیدالدین فضل‌الله همدانی؛ تصحیح محمد روشن، ۱۳۸۴
۱۲۷. شرح نظم‌الدّر / صائن‌الدین علی بن محمد ترکه اصفهانی؛ تصحیح اکرم جودی نعمتی، ۱۳۸۴
۱۲۸. المختصر من کتاب السیاق لتاریخ نیسابور /ابوالحسن الفارسی؛ تصحیح محمدکاظم المحمودی، ۱۳۸۴
۱۲۹. جنگنامه کشم / سراینده ناشناس. **وجرون‌نامه** / سروده قدری؛ تصحیح محمدباقر وثوقی و عبدالرسول خیراندیش، ۱۳۸۴
۱۳۰. تحلیة الارواح بحقائق الانجاح / کمال‌الدین عبدالرزاق الکاشانی؛ تصحیح علی اوجبی، ۱۳۸۴
۱۳۱. خلاصة‌الاشعار و زبدة‌الافکار (بخش کاشان)/ میر تقی‌الدّین کاشانی؛ تصحیح عبدالعلی ادیب برومند و محمّدحسین نصیری کهنمویی، ۱۳۸۴
۱۳۲. نسخهٔ خطی و فهرست‌نگاری در ایران / (مجموعهٔ مقالات به پاس قدردانی از فرانسیس ریشار)؛ به کوشش احمدرضا رحیمی‌ریسه، ۱۳۸۴
۱۳۳. جامع‌التواریخ (اغوز)/ رشیدالدین فضل‌الله همدانی؛ تصحیح محمد روشن، ۱۳۸۴
۱۳۴. اسکندرنامه (بخش ختا)/ منوچهرخان حکیم؛ تصحیح علی‌رضا ذکاوتی قراگزلو، ۱۳۸۴
۱۳۵. جامع‌التواریخ (اقوام پادشاهان ختای)/ رشیدالدین فضل‌الله همدانی؛ تصحیح محمد روشن، ۱۳۸۵
۱۳۶. ختم‌الغرائب (نسخه‌برگردان)/ خاقانی شروانی؛ به کوشش ایرج افشار، ۱۳۸۵
۱۳۷. کتاب ایرانی /فرانسیس ریشار؛ ترجمهٔ ع. روحبخشان، ۱۳۸۵
۱۳۸. ماهتاب شام شرق / محمدحسین ساکت، ۱۳۸۵
۱۳۹. ارج‌نامه حبیب یغمایی / سیدعلی آل‌داود، ۱۳۸۵
۱۴۰. دیوان اشراق / میر محمدباقر میرداماد؛ مقدّمه جویا جهانبخش؛ تصحیح سمیرا پوستین‌دوز، ۱۳۸۵
۱۴۱. متن‌شناسی شاهنامهٔ فردوسی / منصور رستگار فسایی، ۱۳۸۵
۱۴۲. مجالس جهانگیری / عبدالستار بن قاسم لاهوری؛ تصحیح عارف نوشاهی، معین نظامی، ۱۳۸۵
۱۴۳. تحسین و تقبیح ثعالبی / مترجم محمدبن ابی‌بکر بن علی ساوی؛ تصحیح عارف احمد الزغول، ۱۳۸۵
۱۴۴. مسخرالبلاد / محمّدیاربن عرب قطغان، تصحیح نادره جلالی، ۱۳۸۵
۱۴۵. ارشاد / عبداللّه بن محمّد بن ابی‌بکر قَلانِسی نَسَفی؛ تصحیح عارف نوشاهی، ۱۳۸۵
۱۴۶. ارج‌نامهٔ ملک‌الشعراء بهار / علی میرانصاری، ۱۳۸۵
۱۴۷. مرآت الوقایع مظفری / عبدالحسین خان ملک المورخین؛ تصحیح عبدالحسین نوایی، ۱۳۸۵
۱۴۸. سفارت‌نامهٔ خوارزم / رضا قلی خان هدایت؛ تصحیح جمشید کیان‌فر، ۱۳۸۵
۱۴۹. تاریخ هرات (نسخه برگردان)/ ناشناخته؛ به کوشش محمدرضا ابویی مهریزی، محمدحسن میرحسینی، ایرج افشار، ۱۳۸۷
۱۵۰. جامع التواریخ (بنی‌اسرائیل)/ رشیدالدین فضل‌الله همدانی؛ تصحیح محمد روشن، ۱۳۸۶
۱۵۱. خلاصة‌الاشعار و زبدة‌الافکار (بخش اصفهان)/ میر تقی‌الدّین کاشانی؛ تصحیح عبدالعلی ادیب برومند و محمّدحسین نصیری کهنمویی، ۱۳۸۶
۱۵۲. دربندنامه / میرزا حیدر وزیراُف؛ تصحیح جمشید کیان‌فر، نوری محمدزاده، ۱۳۸۶
۱۵۳. خزائن الأنوار و معادن الأخبار / میر محمدرضا مؤمن خاتون‌آبادی؛ تصحیح مریم ایمانی خوشخو، ۱۳۸۶
۱۵۴. رباعیّات حکیم خیّام / تصحیح و حواشی عبدالباقی گولپینارلی، ۱۳۸۶
۱۵۵. جامع‌التواریخ (سامانیان و بویهیان و غزنویان)/ رشیدالدین فضل‌اللّه همدانی؛ تصحیح محمد روشن، ۱۳۸۶
۱۵۶. جامع‌التواریخ (آل سلجوق)/ رشیدالدین فضل‌اللّه همدانی؛ تصحیح محمد روشن، ۱۳۸۶
۱۵۷. منتخب رسالات صفاء‌الحق / سید حسن مدنی همدانی، تصحیح علیرضا ذکاوتی قراگزلو، ۱۳۸۶
۱۵۸. دفتر اشعار صوفی / صوفی محمّد هروی؛ تصحیح ایرج افشار، ۱۳۸۶
۱۵۹. تحفة‌السلاطین / محمدبن جابر انصاری؛ تصحیح احد فرامرز قراملکی، زینت فنی اصل و فرشته مسجدی، ۱۳۸۶

۱۶۰. **تحفةالدستور** (فرهنگ اعداد کلمات)/ لطف‌اللّه بن عبدالکریم کاشانی؛ تصحیح مهدی صدری، ۱۳۸۶
۱۶۱. **شجرةالملوک** / سروده صبوری، ناصح و ظهیر؛ تصحیح منصور صفت‌گل، ۱۳۸۶
۱۶۲. **سلم السماوات** / ابوالقاسم بن ابی حامد کازرونی؛ تصحیح عبدالله نورانی، ۱۳۸۶
۱۶۳. **بیان الحقایق** / رشیدالدین فضل‌اللّه همدانی؛ تصحیح هاشم رجب‌زاده، ۱۳۸۶
۱۶۴. **قرآن فارسی کهن: تاریخ، تحریرها، تحلیل** / سید محمد عمادی حائری، ۱۳۸۶
۱۶۵. **اشرف التواریخ** / محمدتقی نوری؛ تصحیح سوسن اصیلی، ۱۳۸۶
۱۶۶. **تفسیر الشهرستانی** (مفاتیح الأسرار و مصابیح الأبرار) (۲ ج)/ محمد بن عبدالکریم شهرستانی؛ تصحیح محمدعلی آذرشب، ۱۳۸۶
۱۶۷. **ارج‌نامهٔ صادق کیا** / عسکر بهرامی، ۱۳۸۷
۱۶۸. **الإفادة فی تاریخ الأئمة السادة** / ابوطالب یحیی بن حسین هارونی؛ تصحیح محمد کاظم رحمتی، ۱۳۸۷
۱۶۹. **جامع‌التواریخ** (اسماعیلیان)/ رشیدالدین فضل‌اللّه همدانی؛ تصحیح محمد روشن، ۱۳۸۷
۱۷۰. **فهرست نسخه‌های خطی کتابخانهٔ عمومی جمعیت نشر فرهنگ رشت** / محمد روشن، ۱۳۸۷
۱۷۱. **روضةالانوار** / خواجوی کرمانی؛ تصحیح محمود عابدی، ۱۳۸۷
۱۷۲. **الیمینی** / محمد بن عبدالجبار العتبی؛ تصحیح یوسف الهادی، ۱۳۸۷
۱۷۳. **معرفت فلاحت** (دوازده باب کشاورزی)/ عبدالعلی بیرجندی؛ تصحیح ایرج افشار، ۱۳۸۷
۱۷۴. **چین‌نامه** / ماتیو ریچی؛ ترجمه از متن لاتین محمد زمان؛ تصحیح لوجین، پیشگفتار مظفر بختیار، ۱۳۸۷
۱۷۵. **قانون شاهنشاهی** / حکیم ادریس بن حسام‌الدین بدلیسی؛ تصحیح عبدالله مسعودی آرانی، ۱۳۸۷
۱۷۶. **برزونامه** / شمس‌الدین محمد کوسج؛ تصحیح اکبر نحوی، ۱۳۸۷
۱۷۷. **نزهة الأنفس و روضة المجلس** / ابوسعید محمد بن علی بن عبداللّه عراقی؛ تصحیح رمضان بهداد، ۱۳۸۷
۱۷۸. **رستم‌نامه** / ناشناس؛ تصحیح سجّاد آیدنلو، ۱۳۸۷
۱۷۹. **رسالة فی استخراج جیب درجة واحدة** / موسی بن محمد قاضی‌زاده رومی؛ تصحیح فاطمه سوادی، ۱۳۸۷
۱۸۰. **شرح التّلویحات اللوحیة و العرشیة** (۳ ج)/ابن کمّونه؛ تصحیح نجفقلی حبیبی، ۱۳۸۷
۱۸۱. **ترجمهٔ قرآن کریم** / ابوالفضل رشیدالدین میبدی، ۱۳۸۸
۱۸۲. **تحفةالعراقین** / خاقانی شروانی؛ تصحیح علی صفری آق‌قلعه، ۱۳۸۷
۱۸۳. **ساختار معنایی مثنوی معنوی** / سیّد سلمان صفوی؛ ترجمه مهوش السادات علوی، ۱۳۸۸
۱۸۴. **علی‌نامه** (نسخه برگردان)/ ربیع؛ محمدرضا شفیعی کدکنی و محمود امیدسالار، ۱۳۸۸
۱۸۵. **ارج‌نامهٔ غلامحسین یوسفی** / محمّدجعفر یاحقّی، ۱۳۸۸
۱۸۶. **دستورالجمهور** / احمدبن الحسین بن الشیخ الخرقانی؛ تصحیح محمدتقی دانش‌پژوه و ایرج افشار، ۱۳۸۸
۱۸۷. **کتاب الابنیة عن حقایق الادویة** (نسخه برگردان)/ ابومنصور موفّق بن علی هروی؛ ایرج افشار و علی اشرف صادقی، ۱۳۸۸
۱۸۸. **آداب المضیفین و زادالاکلین** / سلطان محمود بن محمد بن محمود؛ تصحیح ایرج افشار، ۱۳۸۸
۱۸۹. **عرفات‌العاشقین وعرصات‌العارفین** (۸ ج)/ تقی‌الدین محمد اوحدی اصفهانی؛ تصحیح ذبیح‌اللّه صاحبکاری، آمنه فخر احمد، با نظارت محمد قهرمان، ۱۳۸۹
۱۹۰. **تاریخ شاه صفی** /ابوالمفاخر فضل الحسینی؛ تصحیح محسن بهرام‌نژاد، ۱۳۸۷
۱۹۱. **بدایع الأخبار** / میرزا عبدالنبی شیخ الاسلام بهبهانی؛ تصحیح سیّدسعید میرمحمد صادق، ۱۳۸۹
۱۹۲. **منهاج‌العلی** /ابوطالب بهبهانی؛ تصحیح حوریه سعیدی، ۱۳۸۹
۱۹۳. **جامع التواریخ** (سلاطین خوارزم)/ رشیدالدین فضل‌اللّه همدانی؛ تصحیح محمد روشن، ۱۳۸۹
۱۹۴. **دیوان فهمی استرآبادی** / تصحیح محمدحسین کرمی، ۱۳۸۹
۱۹۵. **ارج‌نامهٔ محمّد معین** / محمد غلامرضایی، ۱۳۸۹
۱۹۶. **راشیکات الهند** / محمد بن احمد بیرونی؛ تصحیح محمدمهدی کاوه یزدی، ۱۳۸۹
۱۹۷. **جامع الصنایع** /ناشناخته؛ تصحیح ایرج افشار، ۱۳۸۹
۱۹۸. **تاریخ سلاطین کرت** / حافظ ابرو؛ تصحیح میرهاشم محدث، ۱۳۸۹
۱۹۹. **لطایف‌الحساب** / قطب‌الدین لاهیجی؛ تصحیح محمد باقری، ۱۳۸۹
۲۰۰. **کتاب نهج‌البلاغه** (نسخه برگردان)/ سید رضی؛ به کوشش محمد مهدی جعفری، محمد برکت، ۱۳۸۹
۲۰۱. **علی‌نامه** (تصحیح)/ ربیع؛ تصحیح رضا بیات و ابوالفضل غلامی، ج ۱: ۱۳۸۹؛ ج ۲: ۱۳۹۱
۲۰۲. **ترجمه کتاب النجارة** /ابوالوفاء محمد بن محمد بوزجانی؛ از مترجمی ناشناخته؛ تصحیح جعفر آقایانی چاوشی، ۱۳۸۹
۲۰۳. **ترجمه منظوم وصیت امام علی به امام حسین** / حسن غزنوی ملقب به اشرف؛ تصحیح جواد بشری، ۱۳۸۹
۲۰۴. **جامع‌التواریخ** (سلغریان فارس)/ رشیدالدین فضل‌اللّه همدانی؛ تصحیح محمد روشن، ۱۳۸۹

۲۰۵. **تَرویح الأرواح فی تَهذیب الصحاح** / شهاب‌الدّین محمود بن احمد بن بختیار الزنجانی؛ تصحیح محمّد صالح شریف العسکری، ۱۳۸۹
۲۰۶. **اندیشه‌های فلسفی و کلامی خواجه نصیرالدّین طوسی** / هانی نعمان فرحات؛ ترجمه غلامرضا جمشیدنژاد اوّل، ۱۳۸۹
۲۰۷. **کتاب الوحشیّات** (نسخه برگردان) / ابوتمّام حبیب بن اوس طائی؛ به کوشش محمّدرضا ابوئی مهریزی و وحید ذوالفقاری، پیش‌گفتار احمد مهدوی دامغانی، ۱۳۸۹
۲۰۸. **کلمات قصار امام علی (ع)** (نسخه برگردان) / ناشناس؛ به کوشش علی صفری آق‌قلعه، ۱۳۸۹
۲۰۹. **معیارالاشعار** / نصیرالدین محمد بن محمد طوسی؛ همراه با **میزان الافکار فی شرح معیار الاشعار** / محمد سعدالله مفتی مرادآبادی؛ تصحیح محمد فشارکی، ۱۳۸۹
۲۱۰. **حلّ مشکلات کتاب الإشارات و التنبیهات** (نسخه برگردان) / خواجه نصیرالدین طوسی، به کوشش سیّد محمّد عمادی حائری، ۱۳۸۹
۲۱۱. **کتاب المباحث و الشکوك** (نسخه برگردان) / شرف‌الدّین محمّد بن مسعود بن محمّد مسعودی؛ به کوشش محمد برکت، ۱۳۸۹
۲۱۲. **کاغذ در زندگی و فرهنگ ایرانی** / ایرج افشار، ۱۳۹۰
۲۱۳. **شاهنامه از دست‌نویس تا متن** / جلال خالقی مطلق، ۱۳۹۰
۲۱۴. **عهد حُسام** / محمود میرزا قاجار؛ تصحیح ایرج افشار، ۱۳۹۰
۲۱۵. **کتابشناسی فردوسی** / ایرج افشار، ۱۳۹۰
۲۱۶. **ارج‌نامهٔ ذبیح‌اللّه صفا** / سیدعلی آل داود، ۱۳۹۰
۲۱۷. **مجلس در قصّهٔ رسول (ص)** / ناشناخته؛ تصحیح محمّد پارسانسب، ۱۳۹۰
۲۱۸. **محک خسروی** / میرزا خسروبیگ گرجی؛ تصحیح فائزه زهرا میرزا، ۱۳۹۰
۲۱۹. **اصول الحکم فی نظام العالم** / کافی الاقحصاری؛ تصحیح علی‌اکبر ضیائی، ۱۳۹۰
۲۲۰. **حفظ البدن** / امام فخر رازی؛ تصحیح محمد ابراهیم ذاکر، ۱۳۹۰
۲۲۱. **أخبار ولاة خراسان** / السّلامی؛ بازسازی محمدعلی کاظم‌بیکی، ۱۳۹۰
۲۲۲. **پژوهشهایی در تاریخ علم** / جعفر آقایانی چاوشی، ۱۳۹۰
۲۲۳. **فرهنگ جامع اللغات** / نیازی حجازی؛ تصحیح افسانه شیفته‌فر، ۱۳۹۰
۲۲۴. **رساله جلد سازی** / سید یوسف حسین؛ مقدمه ایرج افشار؛ تصحیح علی صفری آق قلعه، ۱۳۹۰
۲۲۵. **سیه بر سفید** / عارف نوشاهی، ۱۳۹۰
۲۲۶. **دیوان فانی** / میرزا حسن زنوزی خویی؛ تصحیح شهریار حسن‌زاده، ۱۳۹۰
۲۲۷. **ثواقب المناقب** / عبدالوهاب همدانی؛ تصحیح عارف نوشاهی، ۱۳۹۰
۲۲۸. **فهرست نسخه‌های خطی فارسی آرشیو ملی پاکستان و اسلام‌آباد** / عارف نوشاهی، ۱۳۹۰
۲۲۹. **فهرست نسخه‌های خطی فارسی پنجاب لاهور (پاکستان)** (۲ ج) / عارف نوشاهی، ۱۳۹۰
۲۳۰. **مناظره بحرالعلوم** / تصحیح زابینه اشمیتکه و رضا پورجوادی، ۱۳۹۰
۲۳۱. **دیوان قائمیات** / حسن محمود کاتب؛ مقدمه و شرح واژگان محمدرضا شفیعی کدکنی؛ تصحیح سیدجلال حسینی بدخشانی، ۱۳۹۰
۲۳۲. **نسخه شناخت** / علی صفری آق قلعه؛ ایرج افشار، ۱۳۹۰
۲۳۳. **حجة‌الاسلام (برهان الملة)** / ملاعلی نوری؛ تصحیح حامد ناجی اصفهانی، ۱۳۹۰
۲۳۴. **به گزین علی‌نامه** / ربیع؛ گزینش سیدعلی موسوی گرمارودی، ۱۳۹۰
۲۳۵. **تاریخ بوشهر** / محمد حسین سعادت کازرونی؛ تصحیح عبدالرسول خیراندیش، عمادالدین شیخ الحکمایی، ۱۳۹۰
۲۳۶. **کتاب المعتمد فی أصول الدین** / محمود بن محمد الملاحمی الخوارزمی؛ تصحیح ویلفِرْد مادلونگ، ۱۳۹۰
۲۳۷. **همایون‌نامه** نیمهٔ نخست / حکیم زجّاجی؛ تصحیح علی پیرنیا، ۱۳۹۰
۲۳۸. **از نسخه‌های استانبول** / سیّدمحمّد عمادی حائری، ۱۳۹۱
۲۳۹. **استاد بشر** (ویژه نامه خواجه نصیرالدین طوسی) / حسین معصومی همدانی و محمد جواد انواری، ۱۳۹۱
۲۴۰. **کتاب‌شناسی آثار فارسی چاپ شده در شبه قاره** (هند، پاکستان، بنگلادش) (۴ ج) / عارف نوشاهی، ۱۳۹۱
۲۴۱. **المقنع فی الحساب الهندی** / علی بن احمد نسوی؛ تصحیح محمّدمهدی کاوه یزدی و رضا افخمی عقدا، ۱۳۹۱
۲۴۲. **دیوان مُنجیک تِرمِذی** (اشعار پراکنده) / علی بن احمد نسوی؛ به کوشش احسان شواربی مقدّم، ۱۳۹۱
۲۴۳. **نهایة المرام فی درایة الکلام** / ضیاء الدین المکّی والد فخرالدین الرازی، تصحیح أیمن شحادة، ۱۳۹۱
۲۴۴. **نورالعیون** / ابو روح محمّد جرجانی یمانی؛ تصحیح یوسف بیگ‌باباپور، با نظارت مهدی محقّق، ۱۳۹۱
۲۴۵. **تذکرهٔ نشترعشق** (۲ ج) / حسین قلی خان عظیم‌آبادی؛ تصحیح سیدکمال حاج سید جوادی، ۱۳۹۱

۲۴۶. الأفق المبین / محمّد باقر الاسترابادی (میرداماد)؛ تصحیح حامد ناجی اصفهانی، ۱۳۹۱

۲۴۷. الرسالة المحیطیة (نسخه برگردان)/ غیاث‌الدین جمشید کاشانی؛ تصحیح یونس کرامتی، ۱۳۹۱

۲۴۸. توضیحات رشیدی / رشیدالدین فضل الله همدانی؛ تصحیح هاشم رجب‌زاده

۲۴۹. مفتاح التفاسیر / رشیدالدین فضل الله همدانی؛ تصحیح هاشم رجب‌زاده، ۱۳۹۱

۲۵۰. سلطانیه / رشیدالدین فضل الله همدانی؛ تصحیح هاشم رجب‌زاده

۲۵۱. لطایف الحقایق / رشیدالدین فضل الله همدانی؛ تصحیح هاشم رجب‌زاده

۲۵۲. مجموعهٔ رشیدیه (نسخه برگردان)/ رشیدالدین فضل الله همدانی؛ تحقیق و مقدّمه هاشم رجب‌زاده، ۱۳۹۱

۲۵۳. شرح التعرُّف لمذهب التصوف (نسخه‌برگردان)/ ابو ابراهیم اسماعیل بن محمد مستملی بخاری؛ به کوشش نجیب مایل هروی، ۱۳۹۲

۲۵۴. مجالس / جلال‌الدین عبدالحمید عتیقی تبریزی؛ تصحیح سعید کریمی، ۱۳۹۲

۲۵۵. شرح المقدّمة فی الکلام / نجیب‌الدین ابوالقاسم عبدالرحمن بن علی بن محمد الحسینی؛ مع المقدمة فی الکلام الشیخ ابوجعفر الطوسی؛ تصحیح حسن انصاری و زابینه اشمیتکه، ۱۳۹۲

۲۵۶. سام‌نامه / ناشناس؛ تصحیح وحید رویانی، ۱۳۹۲

۲۵۷. التفصیل لجمل التحصیل / سلیمان بن عبدالله الخراشی؛ المقدمه و الفهارس حسن انصاری، یان تیله، ۱۳۹۲

۲۵۸. خلاصة‌الاشعار و زبدة‌الافکار (بخش قم و ساوه) / میر تقی الدین کاشانی؛ تصحیح و تحقیق علی اشرف صادقی، ۱۳۹۲

۲۵۹. جـامع‌التـواریخ (تاریخ ایران و اسلام) (۳ ج) / رشیدالدین فضل‌اللّه همدانی؛ تصحیح و تحشیه محمد روشن، ۱۳۹۲.

۲۶۰. خلاصة‌الاشعار و زبدة‌الافکار (بخش شیراز و نواحی آن) / میر تقی الدین کاشانی؛ تصحیح نفیسه ایرانی، ۱۳۹۲

۲۶۱. عهدنامهٔ مالک اشتر محمد ابراهیم بدایع‌نگار تهرانی؛ مقدّمه، تصحیح و تعلیقات محمد شادرُوی‌منش و محمود عابدی، ۱۳۹۲

۲۶۲. رسالهٔ اسطرلاب کوشیار گیلانی به کوشش محمد باقری، ۱۳۹۲

۲۶۳. سه رساله ازکوشیار گیلانی (رسالهٔ حساب و بخشی از زیج بالغ و شرح مجمل الاصول)؛ با مقدمهٔ محمد باقری، ۱۳۹۲

۲۶۴. رسالة إثبات العقل المجرّد خواجه نصیرالدین طوسی و شروح آن؛ شمس‌الدین کیشی، جلال الدین دوانی، شمسا گیلانی و... مقدمه: احد فرامرز قراملکی؛ تصحیح و تحقیق: طیبه عارف‌نیا، ۱۳۹۳

in the poem, and (3) by correcting the original's typographical errors. He has also translated the texts of Nicholson's three introductory essays as well as all of his marginal notes. Additionally, he has translated all relevant material from Nicholson's commentary and has added them in appropriate places. These sometimes include readings that were suggested by various important commentators on the poem.

The present edition has a long and tortuous history. It was originally submitted to Goftār Publisher in 1375/1996, but after eight long years, it was finally issued, not by Goftār, but by the Qatreh Publishing Company. In spite of the diligence of both companies, however, the text that they produced was not free of typographical errors. Moreover, the detailed subject index that was produced by Mr. Mahdi Izadjoo, who also prepared the concordance to the volumes, was lost during the eight years that the work sat at the publishers. It is thanks to the meticulous efforts of Mr. Mohammad Baher and his colleagues in the production unit of the Written Heritage Publications Center and the attention and support of the Center's learned director, Dr. Akbar Irani, that this work is finally produced in a revised and much improved second edition.

codices in Egyptian and Turkish collections, and had prepared his critical text by exclusively relying on European witnesses that were available to him.

When the first two books and more than half of the third book of the poem were published, Nicholson was informed of the existence of several earlier manuscripts of the *Maṣnavī* in Konya, Cairo, and Constantinople. In 1927 he obtained reproductions of these codices in order to collate his edition with them. These codices were give the *sigla*, G, H, N, K, and P, and all of them dated from the last part of the seventh century A.H. (late 12th century A.D.). Furthermore, most were a good deal more authoritative than the European witnesses. In fact, in the introduction to vol. III, Nicholson wrote that he considers the Konya manuscript G (dated 677/1278) to be the most authoritative text of the *Maṣnavī*. He used this manuscript from Book III, verse 2836 to the end of Book IV as his *codex optimus* and placed those readings of G that differed from the text of his edition of Books I, II, and the first half of Book III in the appendices of the third volume.

Soon after Nicholson's edition arrived in Iran, offset printings of it by printers who did not feel obliged to follow international copyright laws began to appear. Most publishers, however, did not bother to incorporate Nicholson's corrections in their reprints and the few who did, did typeset the text anew, which introduced new errors into it. All but the one that was published by *Amīr Kabīr*[1], deleted Nicholson's introductions as well as the appendices that he had so carefully produced.

The editor of the present edition has actually completed Nicholson's task by (1) moving Nicholson's revised readings from the appendix into the text, (2) adding the variant readings of the older Turkish and Cairene manuscripts as footnotes in appropriate places

1. Professor Pourjavadi has translated Nicholson's introductory essays for the *Amīr Kabīr* edition of 1363/1984, which has also corrected a number of the edition's typos and has added a concordance.

Introduction

The first critical edition of the *Mas̱navī* by Reynold Alleyne Nicholson (1868-1945), which was published in eight volumes between 1925 and 1940, was a monumental task of scholarship. The editor, who was Sir Thomas Adams professor of Arabic (1926-1933) at the University of Cambridge, was a leading scholar of Islamic mysticism and a literary critic of considerable gifts.

Volumes 1, 3, and 5 of this *Mas̱navī* contained Nicholson's critical edition of the Persian text. His English prose translation of the poem was contained in the 2nd, 4th, and 6th volumes, while his commentary and indices were assigned to the 7th and 8th volumes.

Nicholson's edition of *Mas̱navī* was based on five relatively early manuscripts to which he gave the *sigla*, **A**, **B**, **L**, **C**, and **D**. Codices **A** (Or. 5602) and **C** (Or. 6438) belonged to the British Library. Although **C** is undated, **A** was copied in 718 A.H. (1318-19 A.D.). Manuscripts **B** (dated 744/1344) and **D** (dated 706/1307) respectively belonged to the Munich State Library, and codex **L** (copied in 843/1439) was Nicholson's own copy. However, of these, since **D** contains only the second book of the poem, it was only partially useful and Nicholson was forced to depend on **C** for establishing the text of Book I. What is also significant is that at the time of collating these manuscripts, Nicholson was unaware of the existence of a number of earlier

In the Name of God, the Compassionate, the Merciful

Oceans of Iranian and Islamic culture lie in manuscript form. These manuscripts are not only the record of the achievements of our nation's great scholars, they are also testimonials to our unique national identity. It is, therefore, the duty of every generation of Iranians to protect and celebrate this priceless heritage and to spare no effort in restoring these records on which all studies of Iran's history and culture depend.

Many efforts towards better identification, study, and preservation of our country's manuscript collections have been launched. In spite of these efforts, and despite the fact that hundreds of books and treatises that deal with this important area of learning have been published, much remains undone. Thousands of books and treatises either linger as unidentified codices in Iranian and foreign libraries, or await publication. Others, although previously published, exist in unsatisfactory editions and need to be re-edited according to modern scholarly standards.

It is the duty of scholars and cultural organizations to undertake the important tasks of restoring and publishing these manuscripts. The Written Heritage Publication Center was established in 1993 in order to achieve this important cultural objective with the purpose of supporting the efforts of scholars, editors, and publishers who work in this field of learning. We hope that by suppoting scholarly work in this area, we can help make an essential collection of scholarly texts and sources available to the scholarly community that is engaged in the study of Iran's Islamic culture and civilization.

The Written Heritage Research Institute (Miras-e Maktoob)

Miras-e Maktoob | Persian Linguistics & Literature
265 | 62

Written Heritage Research Institute, 2014
First Published in I. R. of Iran by Miras-e Maktoob

ISBN 978-600-203-078-8
ISBN (Vol.4) 978-600-203-082-5

PRINTED IN TEHRAN

MAṢNAVĪ-I MA'NAVĪ

Mawlānā Jalāl al-Din Muḥammad Balkhī

Vol. 4
(Including Index of Verses & Other Contents)

Based on Raynold A. Nicholson's Revised Edition
Collated with the Qoniya Manuscript

Re-edited with a Translation of Nicholson's Introduction by
Hassan Lahouti

Miras-e Maktoob
Tehran, 2014

مثنوی معنوی، شاهکار عارف و شاعر شهیر ایران مولانا جلال‌الدین محمد بلخی، سالها پیش به تصحیح عالمانه و محققانهٔ دانشمند بزرگ انگلیسی، رینولد .ا. نیکلسون، انتشار یافت که هنوز هم موفق‌ترین و منقح‌ترین تصحیح مثنوی در دنیاست. نیکلسون بعدها در پاره‌ای از تصحیحات خود تجدیدنظر کرد و نسخه‌بدل‌ها و قرائت‌های مختلف نسخ خطی مثنوی قرن هفتم از جمله نسخهٔ قونیه را نیز انتشار داد که همگی آنها در چاپ حاضر اعمال شده است، به نحوی که می‌توان این چاپ را آخرین تصحیح نیکلسون از مثنوی خواند، و آن را صحیح‌ترین متن مثنوی دانست که بر اساس کهن‌ترین نسخ خطی به شیوهٔ علمی انتقادی تصحیح شده و در دسترس پژوهندگان قرار گرفته است.

MAṢNAVĪ-I MA'NAVĪ

Mawlānā Jalāl al-Din Muḥammad Balkhī

Vol. 4
(Including Index of Verses & Other Contents)

Based on Raynold A. Nicholson's Revised Edition

Collated with the Qoniya Manuscript

Re-edited with a Translation of Nicholson's Introduction by

Hassan Lahouti